

01096116

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Białymstoku

LBI.411.001.02.2016

D/16/502

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku
ul. Akademicka 4, 15-267 Białystok
T +48 85 874 81 00, F +48 85 874 81 33
lbi@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli

D/16/502 – Działania edukacyjne na rzecz bezpieczeństwa dzieci i młodzieży szkolnej w ruchu drogowym

Jednostka
przeprowadzająca
kontrolę

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku

Kontroler

Joanna Muszyńska – starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 99669 z dnia 9 marca 2016 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)

Jednostka
kontrolowana

Gimnazjum w Zespole Szkół Nr 1 w Hajnówce (zwane dalej: „Gimnazjum” lub „Szkoła”) ul. 3 Maja 54, 17-200 Hajnówka

Kierownik jednostki
kontrolowanej

Mirosława Fedoruk – Dyrektor Gimnazjum¹. (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności²

Ocena ogólna

W latach 2014 – 2016 Gimnazjum podejmowało prawidłowe działania na rzecz bezpieczeństwa dzieci i młodzieży szkolnej w ruchu drogowym związane z przygotowaniem uczniów do korzystania z dróg publicznych. Na zajęciach szkolnych rzetelnie realizowano podstawę programową w zakresie wymogów związanych z bezpieczeństwem ruchu drogowego. Szkoła korzystała też z możliwości uczestnictwa uczniów w akcjach edukujących i promujących bezpieczeństwo. Zapewniono także bezpieczeństwo młodzieży w trakcie imprez wyjazdowych.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Działania szkoły związane z poprawą bezpieczeństwa osób nieletnich korzystających z dróg publicznych

Opis stanu
faktycznego

1.1. Obwód Gimnazjum, określony uchwałą Rady Miasta Hajnówka z dnia 27 lutego 2013 r., obejmował ulice położone w południowo-zachodniej części Hajnówki³. Droga uczniów z domu do Szkoły nie przekraczała odległości wskazanej w art. 17 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty⁴, zobowiązującej gminę do zorganizowania bezpłatnego dowożenia. (dowód: akta kontroli str. 8-9, 14-17)

W latach szkolnych 2014/2015 i 2015/2016 liczba uczniów Gimnazjum wynosiła odpowiednio 118 i 115⁵ (funkcjonowało sześć oddziałów – po dwa na każdym poziomie nauczania). W ww. okresie do Szkoły nie uczęszczali uczniowie niepełnosprawni. (dowód: akta kontroli str. 4-6, 29-32)

1.2. Badanie ankietowe przeprowadzone wśród uczniów wszystkich klas Gimnazjum⁶ wykazało, że większość z nich (95,28%) uznawało swoją drogę do szkoły za bezpieczną. Spośród 82 uczniów, którzy zadeklarowali, że drogę do szkoły pokonują pieszo, tylko 22 (20,75% ankietowanych) wskazało, że musi przechodzić przez ulice i drogi o dużym natężeniu ruchu.

¹ Mirosława Fedoruk jest Dyrektorem Gimnazjum w Zespole Szkół Nr 1 w Hajnówce od 1 września 2004 r.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

³ Uchwała Nr XXIV/186/13 Rady Miasta Hajnówka z dnia 27 lutego 2013 r. w sprawie ustalenia planu sieci publicznych szkół podstawowych i gimnazjów oraz określenia granic obwodów tych szkół na terenie miasta Hajnówka.

⁴ Dz. U. z 2015 r. poz. 2156, ze zm.

⁵ Według danych z systemu informacji oświatowej na dzień 31 marca odpowiednio: 2015 i 2016 roku.

⁶ Badanie ankietowe przeprowadzono wśród wszystkich 106 uczniów Gimnazjum obecnych w Szkole w dniach 16 marca i 1 kwietnia 2016 r.

Pięciu gimnazjalistów podało, że dojeżdża do szkoły rowerem, a jeden z nich poinformował, że nie posiada karty rowerowej. (dowód: akta kontroli str. 21-26, 97-203)

Dyrektor Gimnazjum wyjaśniła, że „Uczniowie rozpoczynając naukę w gimnazjum wyposażeni są już w wiedzę i umiejętności dotyczące bezpieczeństwa w ruchu drogowym, które w bardzo szerokim zakresie uwzględniane są w szkole podstawowej. Tym niemniej każdego roku, przed feriami zimowymi i wakacjami, nauczyciele na godzinach wychowawczych przypominają i utrwalają tematykę związaną z bezpieczeństwem podczas wypoczynku, zwracając szczególną uwagę na zachowanie bezpieczeństwa w ruchu drogowym, konieczność posiadania karty rowerowej oraz na konsekwencje jej braku”.

(dowód: akta kontroli str. 27-28)

Spośród 106 ankietowanych, siedmiu (6,6 %) wskazało miejsca szczególnie niebezpieczne w drodze do szkoły ze względu na ruch drogowy. Były to: skrzyżowanie ulic 3 Maja i Armii Krajowej (czterech uczniów), ulica Reja, ulica Piłsudskiego – między apteką i basenem miejskim, parking przy sklepie w pobliżu Szkoły (po jednym uczniu).

(dowód: akta kontroli str. 21-26, 97-203)

Ogłędziny potwierdziły, że jedna ze wskazanych przez uczniów lokalizacji, tj. skrzyżowanie ulic 3 Maja i Armii Krajowej, znajdujące się w pobliżu Szkoły, jest miejscem o dużym natężeniu ruchu i przez to może być uznawane za niebezpieczne. Przy skrzyżowaniu tym znajdują się cztery prawidłowo oznakowane przejścia dla pieszych, w tym jedno (najbliżej szkoły) tablicami T-27, wskazującymi, że przejście jest szczególnie uczęszczane przez dzieci oraz znakami A-17 „Uwaga dzieci”. Przed dwoma przejściami dla pieszych od strony ul. Armii Krajowej, po obu stronach znajdują się znaki B-20 „Stop”. W trakcie oględzin stwierdzono niemniej, że na jednym z ww. przejść pasy (oznakowanie poziome) były częściowo starte.

(dowód: akta kontroli str. 33-37)

Dyrektor Gimnazjum wyjaśniła: „Na podstawie własnych obserwacji stwierdzam, że znaki drogowe w okolicy szkoły każdego roku są odnawiane. Z posiadanych przeze mnie informacji wynika, iż w dniu 16 października 2015 r. odbyła się kontrola przeprowadzona przez Urząd Miasta Hajnówka, Starostwo Powiatowe w Hajnówce oraz Wydział Ruchu Drogowego Komendy Powiatowej Policji w Hajnówce dotycząca prawidłowości zastosowania, wykonania funkcjonowania i utrzymania znaków drogowych oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego na drogach miasta Hajnówka. W trakcie kontroli nie stwierdzono braków w tym zakresie w okolicy szkoły. W wyżej wymienionej sprawie odbyłam dwie rozmowy telefoniczne: w dniu 30 marca 2016 r. z (...) pracownikiem Referatu Gospodarki Komunalnej i Środowiska Urzędu Miasta w Hajnówce oraz w dniu 31 marca 2016 r. z (...) Zastępcą Burmistrza Miasta Hajnówka. Otrzymałam ustne zapewnienie, iż w najbliższym możliwym terminie pasy zostaną pomalowane. Termin uzależniony jest od warunków pogodowych, gdyż okres odświeżania pasów uwarunkowany jest temperaturą powietrza. Trwałość farby uzyskuje się wówczas, gdy średnia temperatura powietrza wynosi powyżej 15°C. Zwyczajowo prace związane z odnawianiem pasów dokonywane są na przełomie kwietnia i maja”.

(dowód: akta kontroli str. 45)

W trakcie kontroli, na skutek wymienionej w wyjaśnieniach interwencji Pani Dyrektor oraz przy zaistnieniu wymaganych warunków atmosferycznych, starte pasy na przejściu dla pieszych przy skrzyżowaniu ulicy 3 Maja z ulicą Armii Krajowej zostały odnowione.

(dowód: akta kontroli str. 45, 50-51)

W Gimnazjum podejmowano działania w celu poprawy bezpieczeństwa w drodze uczniów do szkoły. W 2007 roku, na wniosek Dyrektor Szkoły, skierowany do Podlaskiego Zarządu Dróg Wojewódzkich w Białymstoku, na odcinku ulicy 3-go Maja, od skrzyżowania z ulicą Armii Krajowej do skrzyżowania z ulicą Piłsudskiego zostało wprowadzone ograniczenie prędkości do 40 km/h.

(dowód: akta kontroli str. 38-42)

Z informacji uzyskanych z Urzędu Miasta Hajnówka wynika, że w latach 2014 – 2016 nie było wypadków ani kolizji z udziałem dzieci w okolicy szkół. W okresie tym od mieszkańców wpłynęły dwa wnioski dotyczące stanu dróg i organizacji ruchu drogowego w pobliżu Gimnazjum: o wymianę uszkodzonych krawężników przy Szkole oraz o wykonanie

sygnalizacji świetlnej na skrzyżowaniu dróg ul. 3 Maja i ulicy Armii Krajowej. Pierwszy został wykonany, a drugi jest w trakcie realizacji. (dowód: akta kontroli str. 8-10)

1.3. Z dokumentacji zajęć dydaktycznych prowadzonych w Szkole w latach 2014 – 2016 nie wynikało bezpośrednio, aby na lekcjach uczniowie byli informowani o wprowadzeniu od 31 sierpnia 2014 r. obowiązku posiadania przez pieszych poruszających się po zmroku, poza obszarem zabudowanym, elementów odblaskowych.

(dowód: akta kontroli str. 53-58, 59-66, 91-95)

Dyrektor Gimnazjum wyjaśniła, że: *„Nauczyciele na godzinach wychowawczych sygnalizują, jak ogromne znaczenie dla bezpieczeństwa spełniają elementy odblaskowe. Informują również o konieczności posiadania elementu odblaskowego przy poruszaniu się po zmierzchu po drodze poza obszarem zabudowanym jak również zachęcają do ich stosowania również w mieście, celem podwyższenia własnego bezpieczeństwa”*.

(dowód: akta kontroli str. 27-28)

W okresie objętym kontrolą Gimnazjum nie zakupywało uczniom elementów odblaskowych. Z wyjaśnień Dyrektora Gimnazjum wynika, że Szkoła otrzymała takie elementy nieodpłatnie od firmy ubezpieczeniowej (breloczki do kluczy i opaski na rękę) oraz od organu prowadzącego w ramach akcji „Bezpieczna Droga do szkoły/domu”, realizowanego we współpracy z Komendą Powiatową Policji w Hajnówce. Gadżety były rozdawane chętnym uczniom podczas akcji „Zdrowo jemy – długo żyjemy” w dniu 19 czerwca 2015 r.”

(dowód: akta kontroli str. 27-28)

1.4. W roku szkolnym 2014/2015 uczniom Gimnazjum zorganizowano 14 imprez wyjazdowych (w tym m.in. wycieczki autokarowe, rajdy piesze). Analiza dziesięciu z nich (71,4%) wykazała, iż we wszystkich przypadkach spełniano wymogi rozporządzenia z dnia 8 listopada 2001 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki⁷ oraz Regulaminu organizacji wycieczek szkolnych w Zespole Szkół nr 1 w Hajnówce⁸, w tym każdorazowo wyznaczano kierowników imprezy, którzy zapoznawali uczniów z zasadami bezpieczeństwa, a uczestnikom zapewniano wymaganą opiekę⁹. We wszystkich przypadkach wypełniono karty wycieczek, natomiast w dziewięciu z dziesięciu zbadanych przypadków w dokumentacji nie było oświadczeń ucznia o zapoznaniu się z regulaminem, zobowiązania się do jego przestrzegania oraz zgody rodzica lub opiekuna. Dyrektorka Szkoły wyjaśniła: *„Dokumentacja przewidziana regulaminem szkolnym w zakresie oświadczenia ucznia o zapoznaniu się z regulaminem oraz zgody rodzica została zniszczona z końcem roku szkolnego zgodnie z § 5 pkt 4 regulaminu”*¹⁰.

(dowód: akta kontroli str. 67-82, 84-87)

Analiza zorganizowanych przez Szkołę w roku szkolnym 2015/2016 wszystkich (sześciu) imprez szkolnych wykazała, iż w każdym przypadku spełniano wymogi ww. zarządzenia oraz regulaminu, w tym posiadano zgody prawnych opiekunów uczniów.

(dowód: akta kontroli str. 67-82, 89-90)

W rejestrze wypadków Gimnazjum w latach 2014 – 2016 nie odnotowano żadnego wypadku z udziałem uczniów podczas imprez wyjazdowych.

(dowód: akta kontroli str. 46-49)

W związku z organizowanymi wycieczkami, Dyrektorka Szkoły wyjaśniła, że: *„Szkoła zlecała Policji przeprowadzenie kontroli stanu technicznego pojazdów, którymi mieli być przewożeni uczniowie oraz trzeźwości kierowców. Odbywało się to w formie zgłoszenia telefonicznego o planowanym wyjeździe dokonywanego przez kierownika wycieczki.”*

(dowód: akta kontroli str. 205)

⁷ Dz. U. Nr 135, poz. 1516, ze zm.

⁸ Regulamin uchwalony Zarządzeniem nr 16/2010 Dyrektora Zespołu Szkół Nr 1 w Hajnówce z dnia 28 grudnia 2010 r.

⁹ Zgodnie z § 9 Regulaminu organizacji wycieczek szkolnych w Zespole Szkół nr 1 w Hajnówce wyznaczono liczbę opiekunów, w tym co najmniej jednego opiekuna na 15 uczniów w przypadku wycieczki autokarowej, autobusowej, pociągiem lub tramwajem, co najmniej dwóch opiekunów w trakcie wycieczki pieszej do 30 uczestników, dwóch opiekunów w trakcie wycieczki rowerowej na grupę do 15 osób.

¹⁰ Regulamin organizacji wycieczek szkolnych w Zespole Szkół Nr 1 w Hajnówce w § 5 pkt 4 przewidywał, że dokumentacja wycieczki jest przechowywana do końca danego roku szkolnego.

Ustalono nieprawidłowości	W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.
Ocena częściowa	Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania Gimnazjum służące zapewnieniu bezpieczeństwa młodzieży w drodze do szkoły oraz w trakcie imprez wyjazdowych.
Opis stanu faktycznego	2. Realizacja obowiązującej podstawy programowej w zakresie zawartych tam wymogów związanych z bezpieczeństwem ruchu drogowego Analiza dzienników lekcyjnych obejmujących pełny cykl nauczania (lata szkolne: 2013/2014 – 2015/2016) dwóch obecnych klas trzecich wykazała, iż w obu przypadkach z uczniami realizowano zajęcia z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego, stosownie do wymogów określonych w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół¹¹. Młodzież na zajęciach z edukacji dla bezpieczeństwa, technicznych oraz na informatyce, w zalecanej wymiarze godzinowym, zapoznawana była m.in. z: zasadami bezpieczeństwa ruchu drogowego (w tym na rajdach pieszych i rowerowych), tematyką wypadków i katastrof (w tym drogowych), znakami drogowymi i funkcjonowaniem systemu ratownictwa w Polsce. Organizowano także ćwiczenia z udzielania pierwszej pomocy, w tym resuscytacji. (dowód: akta kontroli str. 52-58) W roku szkolnym 2014/2015 uczniom Gimnazjum zapewniano realizację zajęć z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego, w ramach: edukacji dla bezpieczeństwa, zajęć technicznych, informatyki, a także na godzinach wychowawczych, wychowaniu fizycznym, biologii i języku polskim. Średnio na oddział zagadnieniom tym poświęcano 14,5 godziny lekcyjnej (najwięcej w klasach trzecich¹²). (dowód: akta kontroli str. 59-66)
	Ustalono nieprawidłowości
	W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.
Ocena częściowa	W Gimnazjum prawidłowo realizowano obowiązki edukacyjne związane z bezpieczeństwem ruchu drogowego określone w podstawie programowej.
Opis stanu faktycznego	3. Udział szkoły w akcjach edukujących i promujących bezpieczeństwo ruchu drogowego oraz organizowanie zajęć z tego zakresu, niewynikających bezpośrednio z realizacji obowiązkowej podstawy programowej W okresie objętym kontrolą Szkoła samodzielnie lub we współpracy z innymi organami organizowała uczniom różne formy akcji edukujących i promujących bezpieczeństwo. W roku szkolnym 2014/2015 uczniowie Gimnazjum brali udział w Ogólnopolskim Turnieju Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym¹³. Jego celem było m.in.: działanie na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w ruchu drogowym, w szczególności poprzez: popularyzowanie przepisów i zasad bezpiecznego poruszania się po drogach (w tym rowerem), kształtowanie partnerskich zachowań wobec innych uczestników ruchu, podstawowych zasad i umiejętności udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej. Gimnazjum osiągnęło w turnieju sukcesy na szczeblu powiatu. W klasyfikacji indywidualnej uczeń drugiej klasy zajął pierwsze miejsce, a zespołowo uzyskano drugie miejsce. Uczniowie przygotowywali się do turnieju BRD w trakcie zajęć zorganizowanych przez nauczycieli (w ramach „Koła BRD z elementami informatyki, zajęcia techniczno-informatyczne” w roku szkolnym 2014/2015 oraz „Zajęć komputerowo-technicznych rozwijających oraz uzupełniających wiedzę” w roku szkolnym 2015/2016, w wymiarze odpowiednio: 21 i 22 godzin). Ponadto w roku szkolnym 2014/2015 Gimnazjum zorganizowało Koło Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego w wymiarze 39 godzin lekcyjnych, finansowane przez organ

¹¹ Dz. U. poz. 977, ze zm.

¹² Średnio w klasach trzecich zagadnieniom związanym z bezpieczeństwem w ruchu drogowym poświęcono 22 godziny, w klasach pierwszych – 13,5 godziny, a w drugich – osiem godzin.

¹³ Turniej organizowany i finansowany przez Starostwo Powiatowe w Hajnówce, współorganizowany przez Polski Związek Motorowy, Ministerstwo Edukacji Narodowej, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Komendę Główną Policji, Krajową Radę Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego, Wojewódzkie Ośrodki Ruchu Drogowego oraz Instytut Transportu Samochodowego.

prowadzący, na które uczęszczali uczniowie z klasy pierwszej i drugiej. Na zajęciach umożliwiono dzieciom poszerzenie wiedzy na temat rodzajów skrzyżowań, przyczyn powstawania wypadków oraz udzielania pierwszej pomocy, a także przepisów ruchu drogowego, w tym dotyczących rowerzystów. Zorganizowano ćwiczenia wymiany dętki w kole, naprawy zerwanego łańcucha, konserwacji roweru oraz trening w ramach rowerowego toru przeszkód.

Zorganizowano też zajęcia rekreacyjno-sportowe z elementami pierwszej pomocy. Uczestniczono w festynie „Zdrowo jemy – długo żyjemy” w wymiarze czterech godzin lekcyjnych, podczas których uczniowie Gimnazjum uczyli młodszych kolegów jak udzielać pierwszej pomocy, w tym jak prowadzić akcję sztucznego oddychania. Rozdawane były także elementy odblaskowe. (dowód: akta kontroli str. 18-19,91-95)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Gimnazjum zapewniło uczniom możliwość udziału w ponadobowiązkowych zajęciach edukujących i promujących bezpieczeństwo w ruchu drogowym.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden kierownikowi jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

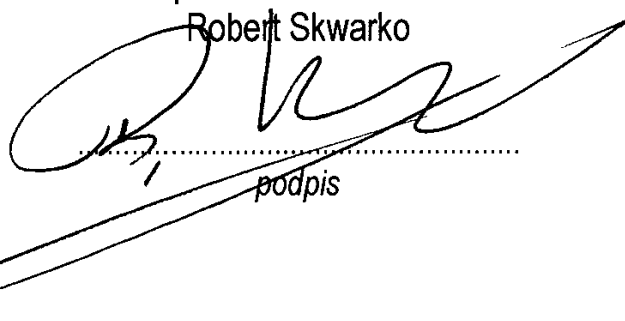
Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁴, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku.

Białystok, dnia 25 kwietnia 2016 r.

Kontroler
Joanna Muszyńska
Starszy inspektor kontroli państwowej

.....
podpis

DYREKTOR DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Białymstoku
z up. WICEDYREKTOR
Robert Skwarko

.....
podpis

¹⁴ Dz. U. z 2015 r. poz. 1096.

